

درخواست پیشنهاد پژوهشی (RFP)

موضوع: تدوین پیوست اجتماعی و فرهنگی شهرهای جدید ساحلی با رویکرد: توانمندسازی جامعه محلی و برگشت عواید توسعه به ایشان در شهرهای جدید ساحلی

۱. مقدمه و ضرورت انجام پژوهش

رشد و گسترش شهرهای جدید در نوار ساحلی کشور به عنوان یکی از سیاست‌های کلان برای ساماندهی جمعیت، کاهش فشار بر کلان‌شهرها و ایجاد فرصت‌های نوین اقتصادی و اجتماعی، مورد توجه جدی قرار گرفته است. این شهرها علاوه بر نقش کالبدی و زیرساختی، واجد کارکردهای ملی و فراملی همچون تقویت اقتصاد ملی، افزایش تاب‌آوری سرزمینی، توسعه گردشگری و ارتقای تعاملات بین‌المللی هستند.

با وجود این ظرفیت‌ها، تجربه توسعه شهری در کشور نشان داده است که نادیده گرفتن ابعاد اجتماعی و فرهنگی در پروژه‌های توسعه‌ای می‌تواند موجب بروز نارضایتی و تعارض منافع، تضعیف هویت بومی و فرهنگی، تضعیف سرمایه اجتماعی، افزایش شکاف میان ساکنان جدید و جوامع محلی و در نهایت کاهش پایداری اجتماعی و سکونت‌گردد. از این رو، تدوین پیوست اجتماعی و فرهنگی برای شهرهای جدید ساحلی مبتنی بر توانمندسازی جامعه محلی، ارتقاء هویت محلی و سهم‌دهی عادلانه از منافع توسعه به ساکنان بومی به عنوان یک راهبرد کلیدی در سیاست‌گذاری و اجرای طرح‌های توسعه شهرهای جدید ساحلی در دستور کار قرار گرفته است.

شهرهای جدید ساحلی علاوه بر مأموریت‌های کالبدی و زیربنایی، نیازمند شکل‌گیری روابط پایدار اجتماعی-اقتصادی جوامع محلی هستند. توسعه این شهرها اگر بدون مشارکت و بهره‌مندی عادلانه ساکنان و جوامع بومی انجام شود، می‌تواند منجر به گسست اجتماعی، نارضایتی محلی و کاهش پایداری سکونت گردد.

از این رو ضرورت دارد پژوهشی جامع و نظام‌مند در زمینه طراحی پیوست اجتماعی و فرهنگی شهرهای جدید ساحلی با تأکید بر توانمندسازی جامعه محلی و برگشت عواید توسعه شهری به ایشان از طریق فرصت‌های شغلی، سرمایه‌گذاری‌های مشارکتیو خدمات اجتماعی، بهره‌گیری از ظرفیت‌های بومی و ارتقای هویت محلی و ایجاد الگوهای حکمرانی مشارکتی و پایداریک ضرورت راهبردی است.

۲. اهداف پژوهش

هدف اصلی: طراحی و تدوین پیوست اجتماعی و فرهنگی شهرهای جدید ساحلی با رویکرد توانمندسازی جامعه محلی و ایجاد سازوکارهای بازگشت عواید توسعه به ساکنان بومی، به گونه‌ای که موجب ارتقای کیفیت زندگی، تقویت سرمایه اجتماعی، افزایش عدالت اجتماعی و تاب‌آوری شهری گردد.

۱. شناسایی ظرفیت‌ها، نیازها و چالش‌های اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی جوامع محلی در مناطق ساحلی

۲. تبیین موانع و محدودیت‌ها در مسیر مشارکت و بهره‌مندی جوامع محلی از توسعه.

۳. ارائه مدل بومی پیوست اجتماعی و فرهنگی برای شهرهای جدید ساحلی و ارائه مدل‌های نوآورانه توانمندسازی اقتصادی-اجتماعی جامعه محلی

۴. طراحی ساز و کارهای توانمندسازی جامعه محلی در حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

۵. ارائه الگوهای عملیاتی برای برگشت عواید توسعه به جوامع محلی (مشارکت در سود پروژه‌ها، اشتغال پایدار، آموزش و ارتقاء سرمایه اجتماعی)

۶. طراحی مکانیزم‌های نهادی، مالی و حقوقی برای تحقق مشارکت پایدار جوامع محلی در توسعه شهرهای جدید ساحلی

۷. ارائه الگوهای حکمرانی مشارکتی در شهرهای جدید ساحلی با تمرکز بر عدالت و تاب‌آوری اجتماعی.

۸. طراحی نظام پایش و ارزیابی مستمر پیوست اجتماعی و فرهنگی

۹. تدوین راهنمای سیاستی و نقشه راه اجرایی برای نهادهای متولی در زمینه توانمندسازی و بازگشت عواید توسعه

۳. پرسش‌های کلیدی پژوهش

- مولفه های اصلی یک پیوست اجتماعی و فرهنگی کارآمد در شهر های جدید ساحلی کدامند؟
- جامعه محلی در اطراف شهرهای جدید ساحلی چه ظرفیت‌ها و محدودیت‌هایی برای مشارکت در توسعه دارد؟
- بهترین الگو و تجارب ملی و بین المللی در زمینه مشارکت جامعه محلی در توسعه شهری چه بوده و چه درس هایی برای ایران دارد؟
- چه سازوکارهایی برای برگشت عواید توسعه شهری به جوامع بومی کارآمدتر است؟
- چگونه می توان مدل های مالی، نهادی و حقوقی را برای تحقق عواید عادلانه طراحی کرد؟
- چه نوع تعاملات و هم‌افزایی‌هایی می توان میان بخش های دولتی، خصوصی و جامعه محلی ایجاد کرد تا فرآیند توسعه شهری به یک فرآیند مشترک و یکپارچه تبدیل شود؟
- چه نقش و اهمیتی برای آموزش و توانمندسازی جامعه محلی در فرآیند توسعه شهری وجود دارد و چگونه می توان این فرآیند را بهبود بخشید؟

۴. دامنه و محدوده پژوهش

- تحلیل وضعیت موجود جوامع محلی در محدوده شهرهای جدید ساحلی منتخب.
- ارزیابی زیرساخت‌های اجتماعی و فرهنگی در شهرهای جدید ساحلی.
- بررسی سیاست‌ها و اسناد بالادستی مرتبط با مشارکت و عدالت اجتماعی.

- مطالعه تطبیقی تجربه‌های موفق جهانی (مانند مالزی، ترکیه، امارات، برزیل).
- تحلیل ظرفیت‌های اقتصادی محلی (شیلات، گردشگری، صنایع دستی، خدمات شهری و بندری).
- طراحی الگوهای پیشنهادی برگشت عواید توسعه به جامعه محلی.

۵. خروجی‌ها و Deliverables مورد انتظار

۱. گزارش جامع وضع موجود (تحلیل وضع موجود اجتماعی، اقتصادی و نهادی جامعه محلی)
۲. چارچوب نظری و مدل‌های توانمندسازی جامعه محلی.
۳. استراتژی‌های تعامل و ارتباط با ذینفعان مختلف در فرآیند توسعه شهری
۳. راهنمای سیاستی برای برگشت عواید توسعه شامل پیشنهادات اجرایی و حقوقی.
۴. الگوهای مالی و نهادی جهت مشارکت جامعه محلی در پروژه‌های شهرهای جدید ساحلی.
۵. برنامه عملیاتی و نقشه راه اجرایی برای نهادهای متولی.
۶. مدل پایش و ارزیابی برای سنجش تحقق اهداف
۷. خلاصه مدیریتی (Policy Brief)

۶. زمان‌بندی پیشنهادی

مدت زمان اجرای پروژه: ۵ ماه

- فاز اول : مطالعات پایه، تحلیل وضعیت موجود.
- فاز دوم : مطالعات تطبیقی و استخراج مدل‌ها.
- فاز سوم : تدوین چارچوب‌ها و مکانیزم‌های برگشت عواید.
- فاز چهارم : ارائه الگوها، راهبردها و گزارش نهایی.

۷. ترکیب تیم پیشنهادی

- مدیر طرح (کارشناس ارشد/دکتری جامعه‌شناسی یا برنامه‌ریزی شهری).
- کارشناس اقتصاد شهری/اقتصاد توسعه.
- کارشناس سیاست‌گذاری عمومی یا حقوق شهری.
- کارشناس توسعه اجتماعی
- کارشناس بومی/محلی‌شناس (میدانی).

۸. نحوه ارزیابی و انتخاب مجری

معیارهای اصلی:

- نوآوری و کیفیت علمی در ارائه مدل‌ها (۳۰٪)
- تجربه و سوابق پژوهشی مشابه (۲۵٪)
- توان و ترکیب تیم علمی (۲۰٪)
- روش‌شناسی و برنامه اجرایی (۱۵٪)
- شفافیت مالی و قابلیت اجرایی (۱۰٪)